maar één weg voor u: bid God, of deze uwe ongerechtigheid u vergeven worde.

* * *

Bid God!
Doe het zelf!
Doe het strikt persoonlijk!
Zoo luidt het gebod van Simon Petrus aan Simon Magus.

Maar deze gehoorzaamt daaraan niet. Hij vraagt: bidt gijlieden voor mij, te mijnen bate.

Zoo komt er een machtig verschil openbaar. Van Paulus zegt God: Want zie, hij bidt. Van Simon verneem ik slechts: „Want hoor, hij vraagt de voorbede".

En tusschen het ééne en het andere kàn een afgrond liggen, diep als de oneindigheid. Want wie heeft (wie het persoonlijk, het zèlf bidden „heeft"), dien zal gegeven worden, óók de voorbede van anderen, en hij zal overvloed hebben: een groote gemeente, die hem in de voorbede draagt. Maar wie niet heeft, wie niet met Paulus zelf bidt, van dien zal genomen worden ook wat hij heeft. De voorbede wordt eenmaal universeel en in alle eeuwigheid geweigerd. —

* * *

Bid God of misschien uw ongerechtigheid u vergeven worde! Daar legt Simon Petrus de kwestie der verbondsbreuk, der schending van 's Heeren recht, der opwekking van Zijn toorn, voor de aandacht van Simon Magus. Het gaat om den Geest, die bedroefd, om het Goddelijk verbondsrecht, dat geschonden werd. En als Simon Magus dit ééne puntje met berouw erkent, en boete daarover doet, en roept om vergeving, dan zal de straf, die gedreigd is, niet komen, doch met den herstelden vrede keert dan ook de herstelde genieting, de „sensus", het „gevoel" van den vrede (Dordtsche Leerregels) terug.

Doch Simon Magus let op wat anders. Hij bidt niet, doch vraagt voorbede. Dat is één. En de stof dier voorbede moet dan niet wezen vergeving der ongerechtigheid, doch een uitblijven van haar strafgevolgen. Dat is twee. Bidt „in mijn belang", opdat niets over mij kome, van wat gij daar gezegd hebt, toen gij daar spraakt van een ten verderve gaan.

En weer gaat er hier een afgrond open. De afgrond, die er gaapt tusschen droefheid over de zonde om 's Heeren wil en de angst voor de straf der zonde. Tusschen smart om het geslagen Vaderhart en afkeer van de apparatuur van den toorn, dien de Rechter oefent.

* * *

Bidt gijlieden voor mij!

Waar dat in de plaats komt van het letterlijk voorgeschreven zelf bidden, daar denkt men, met Simon Magus, nog altijd in de lijn der gnostiek, en niet in die des evangelies. Want de gnostiek, die aan een krachtsverlossing gelooft, zal daarom ook de haar bekende „religieuze krachtfiguren" als evenzoovele „geestelijke kracht-centrales" eeren. En daarom zal zij zeggen: de voorbede van zóó iemand „helpt beter", ze „geeft meer", ze is sterker en ook beter „geladen", dan wat uit mijn mond en hart komt. Bidt gijlieden voor mij; zulk spreken is dan niets meer dan een verchristelijkt-gnostisch aankloppen bij anderen, die meer geestelijke energie bezitten.

Maar het christelijk geloof kent geen tusschenstations en geen over de kerk verspreide distributie-kantoren voor den genadedienst. Het drijft rechtstreeks naar den Middelaar, den éénen. Het hoopt op Hem, op Hem alleen. Het stelt de voorbede secundair, het eigen gebed primair, en doet dit eerst atheoretisch, later theoretisch. En het weet vóór alles, dat onze ééne Hoogepriester altijd leeft om te bidden. Onze krachtcentrale? Ja, ja, dat is Hij óók wel; want Hij zendt Zijn Geest. Maar dan op grond van Zijn recht. Hij heeft betaald. De ongerechtigheden heeft Hij door voldoening aan Gods recht vergeeflijk gemaakt. En daarom geeft Hij, óók Hij, wel geestelijke krachten en energieën, doch dan — op grond van het vooraf verworven recht. Hoort gij, Simon Magus? Gij denkt slechts in de lijn der kracht; de één kan meer dan de ander. De gnosticus in u is nóg niet dood. Maar kom toch eindelijk over op de lijn van het recht; en laat den christen in de plaats van den gnosticus komen. Slechts waar betaald is, alleen daar worden geestelijke krachten verleend; ook die der voorbidding, maar dan reciprook, dus voor elkander. Rechtvaardiging gaat vóór heiliging; een andere orde is er niet in het op rechtsgrond gebouwde huis van Jezus Christus.

* * *

Bidt gijlieden vóór mij!

Krachts-centrales van beneden worden hier aangesproken.

Dat is Simon Magus.

Maar er is gelukkig een tegenhanger in Handelingen 8; de Heilige Geest zorgt voor prachtig schilderwerk en het blijft toch Zijn leer-gang. Want straks lezen we, nog in hetzelfde hoofdstuk, van dien kamerling. En die legt den wijsvinger successief bij de woorden van Jesaja 53. Dat is het hoofdstuk van het Lam, dat werd geslacht, dat aan het recht voldeed, en eerst daarna Zijn kracht gaat oefenen; het Lam, dat de ongerechtigheden wegnam door de straf te lijden. Door Zijn striemen en pas daarna door Zijn krachten is ons genezing geworden. Door Zijn onverhoord-zijn, pas daarna door Zijn steeds als Voorbidder verhoord worden, heeft Hij zaad gezien.

En hier is dus het evangelie der verzoening, der rechtvaardiging om niet, op grond van vrije betaling. Hier is de gnostiek fundamenteel afgewezen. Hier leer ik niet een verzoek om voorbede substitueeren voor een nagelaten gebed. Doch hier leer ik bidden. Hier zegt de hemel: „want zie, hij bidt". En ik: „o God, wees mij, zondaar, genadig".

K. S.

KERKELIJK LEVEN

Buchman-beweging.

Hoezeer de verhouding tusschen Buchmanbeweging en kerk soms ook in gereformeerde kerken een onderwerp van discussies wordt, blijkt o.m. hieruit, dat in één der Indische kerken in Maart 1937 bij den kerkeraad stappen gedaan zijn om in dezen tot klaarheid te komen. We zullen namen van plaats en personen hier onvermeld laten, in de hoop, dat dit zoo zal kunnen blijven. Nu evenwel de bekende „uitspraak" inzake Buchmanbeweging geschied is, en deze allerminst bevredigend heeten kan, heeft het zijn nut, uit de voorgeschiedenis een en ander naar voren te brengen.

Want daaruit blijkt, dat bij bedoelden kerkeraad geklaagd is, „over het feit, dat eenige leden van uwen Raad en voorts talrijke gemeenteleden deze beweging met hart en ziel zijn toegedaan en in woord en geschrift propageeren." Volgens klager werd „voor enkele jaren op een gemeente-vergadering de house-party aanbevolen", al voegt hij er aan toe, dat één der kerkeraadsleden „zich daartegen verzette en een waarschuwend woord deed hooren".

De toestand in de gemeente was, volgens de tot den kerkeraad gerichte missive zóó, „dat er een duidelijk waarneembare scheiding is tusschen groep-leden en niet-groep-leden. Deze verdeeldheid manifesteert zich o.a. duidelijk bij de verkiezing van ambtsdragers".

Schrijver is van meening, dat deze beweging aanleiding werd tot een „steeds groeiende verdeeldheid". „Nu zou ik" — zoo merkt hij op — „niet durven beweren, dat elke beweging, welke verdeeldheid en onrust in de gemeente des Heeren teweeg brengt, te veroordeelen is. De geschiedenis der kerk leert anders. Dikwijls was het God zelf, die de kerkelijke rust verstoorde om tot nieuw leven op te wekken. Bij de beoordeeling van een beweging mag alzoo niet de vraag overheerschen, of zij onrust verwekt, maar moet worden nagegaan of zij den toets van Gods Woord kan doorstaan.

„Het is mij" — aldus vervolgt hij — „hoe langer hoe meer klaar en duidelijk geworden, dat de Oxford-beweging dezen toets niet kan doorstaan en een plant is van vreemden bodem, welke van ons erf dient te worden geweerd.

Afgedacht nog van de vraag, of er niet iets goeds in deze beweging gevonden wordt, kan toch worden vastgesteld, dat haar kwalen dermate overheerschen, dat het noodzakelijk is, de geloovigen tegen haar te beveiligen, temeer daar zij zich onder allerlei schoonklinkende leuzen aandient, zich voordoet of zij alleen het heil van Christus' Kerk beoogt.

Metterdaad doen met deze beweging vele dwalingen haar intrede, waartegen in vroeger tijden de strijd onzer kerken ging."

In het bijzonder wijst schrijver hier op het Methodisme en het Subjectivisme.

Met opzet noemt hij slechts deze dwalingen als even zoovele gevaren, welke in de groep-beweging schuilen, alhoewel het, gelijk hij terecht opmerkt, gemakkelijk zou zijn, er meerdere aan te toonen. (Men leze: Dr E. D. Kraan, „De Buchman-beweging" en voorts talrijke artikelen in Hollandsche kerkelijke bladen.)

„Men suggereert", — nog steeds laten we het stuk zelf spreken — „dat de Kerk dood is, althans den dood nabij en dat er een revival noodig is om haar te redden; dat we onze belijdenis niet beleven en de house-party dat alles anders maakt (zie ook een artikel, verschenen in het Kerkblad — verantwoordelijk Hoofdredacteur Ds J. H. Sillevis Smitt — en getiteld „Een korte weg tot geluk")."

„Men bejvert zich" — aldus schrijver — „om steeds meerdere leden onzer gemeente voor de house-party te winnen, door hen uit te noodigen tot zulke houseparties, waartoe dan speciaal kerkelijke hoogtijdagen als Paschen worden uitgekozen, waardoor dan een deel der gemeente elders vertoeft. Het Kerkblad, het officieel orgaan der Classis Batavia, verantwoordelijk Hoofdredacteur Ds J. H. Sillevis Smitt, wordt zoo nu en dan mede dienstbaar gemaakt aan de propaganda voor de Oxford-beweging. (Zoo o.a. in voornoemd artikel van een zeker(n) L. „Een korte weg tot geluk" en geruimen tijd geleden in een zeer subjectief verslag van een house-party op Funen.)"

„Ik heb gepoogd", — aldus schrijver — „zij het dan op zeer gebrekkige wijze, te schetsen de verwoesting, welke de groep-beweging bezig is in ons kerkelijk leven aan te richten. Het is m.i. hoog tijd, dat aan deze voortschrijdende beweging een machtig „halt!" wordt toegeroepen.

Uw Raad is in de eerste plaats geroepen dit halt luide te doen klinken.

Het smart mij echter te moeten aanzien, dat de groep-beweging bij uwen Raad machtigen steun vindt. Een deel uwer leden en met name..... wijden hun gaven en krachten bijzonderlijk aan deze beweging.

Het is niet lichtvaardig, dat ik dit verwijt tot u richt. Ik meen niet langer te mogen zwijgen. Om Sions wil! Omdat het ambt der geloovigen dit van mij eischt!"

Opdat mijn verzwijging van namen niet illusoir worde, laat ik verdere bijzonderheden weg. Ze zouden anders sprekend zijn. We houden daarom halt op dit punt en zeggen alleen nog maar dit: a) hier is geen klagen in commissie, want zoowel schrijver als ik zijn bereid tot praeciseering en spreken in thetischen zin ons uit; b) dergelijke toestanden worden tegenwoordig geduld, en degenen, die ze (soms publiek) in de hand werken, met vriendelijkheden overladen, terwijl tegelijkertijd een zinloos strijden tegen anderen valt waar te nemen: anderen, die voor het Woord weer de heerschappij opeischen, en zulk autonoom verklaren van den mensch bekampen met hart en ziel.

Hier kan niet gezwegen worden. Wanneer men officieel bij een kerkeraad klagen kan, dat een deel der gemeente in de Paaschweek op de house-party ergens elders is, den predikant in het midden, terwijl dan voor het andere (in de kerk gebleven) deel op Goeden Vrijdag de overgekomen predikant bij wijze van intermezzo het Woord plus het avondmaal komt bedienen, dan zeggen wij den schrijver na: „dat dit (avondmaal) gevierd kan worden, terwijl een deel der gemeente zich elders afzondert, gaat boven mijn bevatting." Over die avondmaalsviering op Goeden Vrijdag spreken we ditmaal niet; wèl klagen we over den geest, die in dit alles spreekt, het kerkbegrip, de jammerlijke ongeestelijkheid, die, voor wie de vruchten des Geestes ziet gelijk wij het doen, niet alleen in dit alles ligt, doch ook er uit voortkomt.

En bij wie in deze sfeer begeerig zijn in te zien, zoeken dan sommige over dit en dat bezwaarde „leiders" tegenwoordig steun. 't Beste bewijs van het negativisme in hun polemieken.

K. S.

Fantasie, maar aan welken kant?

Ds C. Veenhof schreef, naar Prof. Hepp in „Credo" vermeldt, iets over enkele onderscheidingen in de dogmatiek, die hij soms aanleiding worden zag tot onjuist en verwarrend scholastiek geredeneer, of daaruit voortgekomen achtte. Prof. Hepp dikt dat dan weer aan tot „opruiming houden onder onderscheidingen"... alsof het een en het ander hetzelfde ware... Het is natuurlijk niet hetzelfde: Ds Veenhof schrijft b.v.:

> Vooral echter de onderscheiding van inwendig en uitwendig heeft allerlei toepassing gevonden en... onnoemelijk veel schade gedaan. Och, dat men die woorden had gereserveerd voor geneesmiddelen! U weet wel: bestemd voor uitwendig of inwendig gebruik. Of hadde men slechts van uitwendig gesproken, voor wat den buitenkant van voorwerpen of lichamen betreft en inwendig alleen voor dat wat er echt in zit.
>
> Maar neen, men ging spreken van een inwendige en een uitwendige kerk, van een inwendig en een uitwendig geloof, van een inwendig en een uitwendig verbond, van een inwendige en een uitwendige roeping, van een inwendig en een uitwendig aanbod van genade enz. enz.

Ieder ziet, dat hij hier geen opruiming houdt, doch alleen corrigeert. En veelszins terecht.

Evenwel, ik behoef Ds V. niet te verdedigen; ik zal hem het knipsel zenden, dan kan hij er kennis van nemen. Slechts moet mij van het hart, dat Prof. Hepp door zijn onnauwkeurigheid en daardoor onwaarheid alweer verwarring sticht. Er wordt in heel het stukje weer hevig in de ruimte gepraat, maar niet bestreden, wat gezegd is. Zoo voert hij b.v. tegen Ds V. aan, dat deze een paar onderscheidingen erbij fabriceert. Geen kleinigheid! 't Bewijs? Wel, „het is **onder ons** b.v. niet gebruikelijk te spreken van een inwendige en uitwendige kerk, een inwendig en uitwendig aanbod van genade", aldus Prof. Hepp.

„Onder ons"!

Maar, onder ons gezegd en gezwegen, dat heeft Ds V. ook niet gezegd. Hij heeft beweerd, dat de onderscheiding in kwestie allerlei toepassing heeft gevonden. „Men ging spreken". Het ziet dus op de geschiedenis.

En nu één van beide:

òf Prof. Hepp heeft niet geweten, dat in de geschiedenis (nog kort geleden) de onderscheiding inwendige en uitwendige kerk door dogmatische handboeken werd gegeven,

òf hij heeft het wèl geweten.

In het laatste geval is zijn grove beschuldiging van... erbij fabriceeren nóg erger dan in het eerste. Laten we dûs maar aannemen, dat hij het niet geweten heeft.

En voordat nu Dr de Bondt weer een stukje met superlatieven schrijft in „De Heraut" over deze oneere, Prof. Hepp aangedaan, wachte hij even af, of Prof. Hepp mij ook om bewijs vraagt. Ik zal het hem graag geven. Met de citaten erbij. Op gevaar af, dat Prof. Hepp dat weer geleerdheidsvertoon noemt. Ik voor mij noem het liever een schenken van de gelegenheid, om

mij na te rekenen. Van welke gelegenheid deze zelfde broeder, die (natuurlijk zonder naamsvermelding, vanwege de broederlijkheid!), er op afgeeft, dan ook weer dankbaar gebruik maakt, om een volgende Seltenhieb te kunnen plaatsen.

Hebt medelij.

Ik kom inmiddels nog op Prof. Hepp's klachten terug.

K. S.

Wat geeft gij er voor terug?

Prof. Hepp, nog steeds doelende op Ds Veenhof (en voor den goeden verstaander ook op mij, want hij haalt weer het één over het ander heen), klaagt met zijn hierboven reeds gesignaleerde overdrijving: ze houden opruiming, maar wat geven ze er voor in de plaats?

Een suggestieve vraag, die al eens eerder eenige broeders imponeerde.

Maar ze doet niets ter zake, zoolang wie ze stelt, niet verder komt dan Prof. Hepp. Want a. deze strijdt weer niet tegen wat werkelijk gezegd is (zoo b.v. in zake de kennis van Christus, van de geloovigen etc.), doch tegen zijn daaraan vastgeknoopte hersenschimmen (hij wacht zich wèl voor zorgvuldig citaat, ondanks Prof. Greijdanus' en mijn opmerkingen dienaangaande); b. hij negeert wat in bepaalde gevallen wel degelijk „er voor in de plaats gegeven wordt" (zie boven inzake in- en uitwendige kerk); c. hij doet, alsof hetgeen opgeruimd wordt, inderdaad vervanging door iets anders noodig heeft.

Maar dat is nu juist het puntje, waarover het soms loopt.

Als men met Ds Hagen, het „Calv. Weekbl." enz. meent, dat het een nauwsluitende, warme, dogmatische jas is, die afgenomen wordt, ja, dan heeft de vraag zin: wat geeft gij er voor in de plaats? Maar misschien heeft men deze, indertijd sommigen een gevoel van bevrijding gevende vraag, inmiddels al leeren inhouden. Want juist Prof. Hepp is dezer dagen aan 't betoogen, dat er zoo groote verwarring onder ons was, blijkbaar óók voordat de door hem bestredenen optraden. De jas zàt dus zoo best niet, precies wat wij allang beweerden.

Indien men nu eens ophoudt, met dergelijke suggestieve beeldspraak zijn eigen apologetisch paadje te schoffelen inplaats van te beveiligen, dan stel ik de vraag: moet op elke afsnijdingsdaad een acte van teruggave, van vervanging door iets anders, van substitutie volgen?

Welneen.

Wie aan de kinderen brood of visschen afneemt, die moet iets er voor in de plaats stellen. Wie hun evenwel steenen of schorpioenen afneemt, moet die ook iets er voor in de plaats stellen? Is het al geen zegen, indien hij het vermogen om de spijze van brood en visch te eten gered heeft van den verstikkingsdood?

Als de chirurg een armen kerel een rijksdaalder afneemt, mag de patiënt vragen: wat geeft u er voor in de plaats? Maar als hij die zelfde vraag zou stellen, nadat het doktersmes een gezwel had weggeopereerd, ik denk, dat zelfs de aan veel dwaasheden gewende arts vreemd zou staan te kijken.

Als mijn tuinman rozen of geraniums uit hun bed wegneemt, vraag ik hem: wat geeft gij er voor in de plaats? Maar als hij onkruid wiedt, of een boomstam van woekerplanten, of buurmans venster van klimop bevrijdt, vraag ik hem niet: wat geeft u er voor in de plaats?

De vraag zelve is in den mond van Prof. Hepp een petitio principii, een in eigen lijn doorredeneerend, maar al te zwak gebaar van afweer van wat hij toch niet meer tegenhouden kan.

Want, als scholastisch overwoekeringsonkruid opgeruimd wordt, dan vraagt men onder goede calvinisten niet: wat geeft u er voor in de plaats? Het antwoord van Calvijn op de scholastiek zijner dagen is in analoge gevallen klaar. Wat in de plaats komt van het scholastieke gezwel? Ruimte voor de zon des Woords! Om te schijnen, allen, die in het huis zijn.

Die ruimte komt in de plaats van het onkruid, dat gewied, van den tumor, die „beseitigt" werd. Of zal men dit laatste werkwoord soms schrappen uit het woordenboek der goede werken?

K. S.

De steen der „wijsheid".

Ds C. v. d. Woude brengt in „Geref. Leeuw. Kerkblad" de kwestie Drachten ter sprake, rept even van wat wij ter zake van de kwestie der rechtszekerheid opmerkten, en geeft dan een opmerking ongeveer in dezer voege: wij willen graag naar K. S. luisteren in andere gevallen, maar... is 't wel „wijs" geweest, dat hij nu weer over die kwestie der rechtszekerheid schreef? Het was nu, na de handelingen der part. synode, weer zoo aardig bijgespijkerd, daar in Drachten, en het liep daar alles weer zoo'n beetje, en had K. S. nu maar niet „wijzer" gehandeld, door dergelijke vragen maar in de pen te houden?

Hierop antwoord ik dit.

1. In het algemeen is het voor het Christelijk besef niet zoo reusachtig moeilijk te weten, wat in bepaalde situaties „wijs" is. Utiliteitspolitiek is slechts in schijn wijs, want a. niemand overziet álle factoren, die in een bepaalde situatie werkzaam zijn; b. God beveelt ons, op het historisch gewordene (dat elk oogenblik weer correctie behoeft, en nimmer normatief is, al normeert het practisch), in te werken, door steeds weer te vragen: wat is de inhoud van het geopenbaarde Woord? Supprimeering van die vraag is altijd on-wijs, werkt altijd deformeerend, en is geen dreigende, doch aanwezige deformatie. De utiliteitspolitiek heeft ook in onze kerken wrange vruchten doen wassen. Het vragen naar recht en waarheid is altijd wijs. Want het legt de waterpas aan eer een volgende laag steenen gelegd wordt, die straks weer andere dragen moeten. Men moet dus vragen: of ik zakelijk het probleem goed stelde. Deed ik dat niet, dan ware dáárdoor niet wijs gehandeld. Maar het niet stellen der rechtsvraag is altijd het tegendeel van „wijs".

2. Ik heb al meer dan eens gezegd, waarom het noodig is, in dezen op tijd te spreken. Er zijn broeders, die beweren: iets is eenmaal door een synode toen en toen, daar en daar, zóó getracteerd, ergo: wij hebben daar positief recht, ergo: wij doen 't ook maar zoo! Deze handelwijze nu kan zeer onwijs worden in de gevolgen, en is 't altijd, qua theoretisch redeneeren. Want ze geeft den goeden, den eenigen maatstaf uit handen. Derhalve is het wijs, een ingrijpend besluit, dat men onjuist acht, op tijd te bestrijden, opdat door deze wijsheid volgende onwijsheid voorkomen worde. Het is, geloof ik, wijs, vooruit te zien. Of wil Ds v. d. W. misschien loochenen, dat velen zich op de aangegeven manier bedienen van het „beroep op de historie"?

3. Indien ambtsdragers, onverschillig waar en wie, niet strikt naar 't recht behandeld worden, dan kunnen andere ambtsdragers, die vandaag in een bestaande of herkregen evenwichtspositie aanleiding vinden tot quietisme, misschien morgen te laat de spreuk indachtig worden: hodie mihi, cras tibi; heden ben ik, morgen zijt gij aan de beurt.

4. Ds v. d. W. zegt: 't was in Drachten nu eenmaal weer pais en vree; laat nu maar verder de zaakjes loopen (natuurlijk geef ik hem hier heel vrij weer). Of hij de situatie juist teekent, betwijfel ik. Er is nog heel veel oud zeer. Maar dat blijve rusten. Ik vraag dit: **indien** ik gelijk heb daarin, dat wel op een tweede definitie van wanbestuur, doch niet op een eerste (die toch achter het schorsingsbesluit lag), schuld beleden kon worden, en **indien** ik voorts gelijk heb, daarin, dat dan de particuliere synode had moeten erkennen, dat de classis geschorst heeft op gronden, die met hun toelichting niet te handhaven vielen, zou dan niet menige conscientie bevredigd zijn, die nu, ondanks Ds v. d. W.'s bewering van herstel der rust, nog met de problemen in de maag zit? Misschien zou zulk een erkenning den vrede in Drachten algemeen gemaakt hebben. Nu is hij het zéker niet.

5. Dit klemt te meer, waar — men weet nog steeds niet, wie 't deden, men houdt zich maar stil — de formule eener schuldbelijdenis etc. haarfijn in de krant gezet is (waarom wordt dáárvan niet gevraagd, of dat wel „wijs" was?). Zij, die zulke dingen doen, of tolereeren, moeten dan ook verdragen, dat de duizenden, die men in de finesses dier schuldbelijdenis betrokken heeft, de letter dier belijdenis eens bekijken, om dan te constateeren: de wereldlijke rechter zou hier een voorgaand vonnis hebben vernietigd, en wederom recht gesproken hebben. Dàt is „wijs", want dat zuivert de lucht naar twee kanten.

6. Het overkomt me wel meer, dat ze aan mijn „wijsheid" dán gaan twijfelen, wanneer net precies „puntje bij paaltje komt". Ik vind het altijd wijzer, als de goede vrienden dàt maar eerst eens secuur bekijken. De rest komt dan later wel.

Een onbewuste petitio principii, is dié wel erg „wijs"?

K. S.

Kerkelijke procedures?

Er is, naar verluidt, ergens een broeder, die van de ééne naar de andere kerkelijke vergadering loopt, om incidenteel de noodklok te luiden over een aan Afscheidings- en Doleantie-taal getrouwen zin van een preek, rakende de kerk. Hij schijnt een incidenteele beslissing noodig te achten, en den tijd eener synode er voor te willen opeischen, ondanks 't feit, dat er in den kerkeraad uren lang heen en weer gepraat is.

Misschien zullen anderen „als dat nu zoo moet", zich herinneren, dat er een redacteur van een „Friesch Kerkblad" (Ds Veldkamp), is geweest, die niet preekte, doch schreef over latente kenmerken der kerk, zulks naar aanleiding van een Groningsch predikant. Ik zei mijn meening reeds daarover. Ik voel niets voor procedures over dergelijke incidentjes, ook al meen ik, dat tegenover zulk een vondst de Dordtsche Leerregels terecht aanvoeren, dat er geen onzekere zekerheid is, en de logica, dat er geen teekenen, die niet teekenen zijn, bestaan.

Maar laat, wie procedures mocht wenschen ter eener, bedenken, dat ze ook ter anderer zijde zóómaar mogelijk zijn. En laat eventueele adviseurs daar óók maar aan denken. 't Is 1938.

Beter dan dit alles is het, in grooten stijl te handelen. Mogelijk wil een lezer dit blad toezenden aan den broeder in kwestie. Er zijn er genoeg, die weten, wien ik bedoel.

K. S.

Drankbestrijding en synode.

Volgens een mededeeling heeft de Synode van de United Presbyterian Church of N. America zich uitgesproken ten gunste van Geheelonthouding van Alkohol. Dit besluit wordt door dezen correspondent „niet moedgevend" genoemd.

Wellicht heeft de schrijver gedacht aan den regel, dat op kerkelijke vergaderingen alleen kerkelijke zaken behandeld worden, en acht hij b.g.n. besluit een afwijking daarvan. Hij vergeet dan, dat de kerk des Heeren bij de tuchtoefening met tal van zonden te doen krijgt, ook met de drankzonde. De ware tucht nu bestaat niet enkel in het bestraffen van zonden, maar ook in het aanraden van geneesmiddelen daartegen. En geheelonthouding is het beste middel tegen die zonde, volgens Rom. 14 vs 21 e. a. p.

Het kan ook zijn, dat b.g.n. correspondent de meening is toegedaan, dat geheelonthouding en Calvinisme niet bij elkaar passen. Doch ook deze opvatting is niet steekhoudend, want Gods Souvereiniteit, die door ons Calvinisten beleden wordt, gaat ook over het maatschappelijk leven. God wil heel ons leven doordringen met zijn heiligheid, volgens het Schriftwoord: Weest heilig, want Ik ben heilig. Hoe kan men dan meenen, dat de Calvinist de drinkgewoonten, die de samenleving verkankeren, aan Gods bestuur zou onttrekken?

En zou de Kerk des Heeren, waarin het profetisch ambt bediend wordt, dan mogen zwijgen over deze roepende zonde en haar eenig geneesmiddel?

Gelukkig kunnen wij in Nederland wijzen op een Synode, die niet onder deed voor haar Amerikaansche zuster. Toen 't Intern. Congres tegen het Alkoholisme in ons land vergaderde heeft de Synode van de Geref. Kerken te Zwolle, 1911, zich aldus uitgesproken in art. 19 over een uitnoodiging tot vertegenwoordiging op b.g.n. congres: „De Generale Synode van de Geref.

Van 't volle leven!

„Ik leef".
Joh. 14:19.

Dit is een woord van Christus uit den Staat der Vernedering.

Wel trilt er reeds de voorsmaak door der vreugde, die Hem was voorgesteld, maar het was toch niet minder werkelijkheid van de Kribbe tot het Kruis. Wij belijden ons geloof in Jezus Christus, Die GELEDEN heeft — niet minder hebben wij te prijzen Hem, Die GELEEFD heeft. Wij gewagen in den catechismus van Hem, Die Zich tot in den dood heeft moeten vernederen — wij mogen echter niet zwijgen van Hem, Die het leven tot zijn hoogsten top heeft opgevoerd.

„IK LEEF", dat is het zelfgetuigenis van den Heiland als Hij rondwandelt tusschen menschen wier leven niet anders is dan een gestadige dood.

„Uit het volle leven" schrijven wij vaak als ondertitel op den band van onze boeken — ach, wat is het volle leven leeg! Ook wat wij ons „geestelijk" en „kerkelijk" leven noemen.

Witgepleisterde graven! zei de Heiland daarvan! Kérkmuren zijn vaak grafmuren! Maar tegen de zerken van dat kerkhof schalde en schalt de juichkreet van den Christus: IK LEEF! Christus is onzen vollen dood gestorven, maar tegelijk heeft Hij ons volle leven geleefd. Spurgeon maakt bij de verklaring van Psalm 16 de opmerking, dat gelijk niemand zooveel smart heeft geleden als de Heiland, tegelijk niemand zooveel vreugde en blijdschap heeft gesmaakt in het dienen van God.

„GIJ ZULT LEVEN!" Deze heerlijke belofte heeft de Levende Christus aan Zijn volk gedaan! Hij heeft ze vervuld. Aan de dochter Abrahams, die achttien jaren bestaan had onder het mes en bij het drankje! Aan de melaatschen, die duizend dooden stierven vóór hun laatsten snik! Aan velen, die dood waren voor kerk en maatschappij! Zelfs aan sommigen, die reeds in den scheool waren nedergedaald. Hij heeft die belofte vervuld aan allen, die van stonde aan tot Christus, hun Hoofd, zijn opgenomen en zal ze vervullen aan dit ons vleesch in den Morgen der Opstanding. Maar Hij wil die belofte ook vervullen aan ons, hier en nu!

„Gij wilt tot Mij niet komen opdat gij het leven zoudt hebben" moest de Heiland eens zeggen tot de Joden. Geldt dat woord in zekeren zin misschien ook ons, broeders en zusters? Wàt begeert gij van uw God en Verlosser? Een zalig sterven? Een plaats in den hemel? Alleen een dagelijksch afsterven van uw zonden en géén opstaan tot een nieuw leven? Wilt gij als in een langzame agonie, in een steeds toenemende versterving, uw Verlosser tegemoet gaan? Begeert gij slechts de negatieve zijde van de verlossing? Wilt gij niet LEVEN? Dapperlijk strijden tegen de zonde, den duivel en zijn gansche rijk? Vroolijk genieten wat uw God en Vader u geeft?

O, ik weet het, de jaren van het verdeelde leven, die achter ons liggen, maken het ons zoo moeilijk op de belofte te vertrouwen. Ik wek u waarlijk niet op tot vertrouwen op wat wij, menschen, ons geestelijk leven noemen — hetwelk toch niet anders is dan een gestadige dood! Ik pook u niet aan tot enthusiasme voor wat wij, menschen, ons kerkelijk leven noemen — hetwelk toch niet anders is dan een gestadige dood! Maar zoeke ons oog Hem, Die uit 't volle leven ons toespreekt: IK LEEF EN GIJ ZULT LEVEN!

Persoonlijk, geestelijk, kerkelijk!

Hier werd nog nooit een hart bedrogen,
De hoop maakt sterk, 't geloof verwint,
Het doel blinkt heerlijk ons voor oogen,
Ook waar de weg in nacht begint.

N. B.

Kerken betuigt haar sympathie met het streven van het Intern. Congres tegen het Alkoholisme, en vestigt door de publicatie dezer sympathie-betuiging in het persverslag de aandacht van de Kerken op den strijd tegen het Alkoholisme in het algemeen en op het congres in het bijzonder".

Na 1920 zijn de cijfers van het Alkohol-gebruik gaan dalen, doordat de crisis intrad, en de belasting op drank omhoog ging. Men meene echter niet, dat koning Alkohol slaapt, want hij is volgens de H. Schrift een slang, die zacht naar binnen glijdt, maar tenslotte bijt als een draak en gif spuwt als een adder. Wij mogen dus dankbaar zijn, dat er Synodes zijn, die ons opwekken om tegen dien vijand te waken en te bidden.

L.

De beroepsbrief.

Met dankbaarheid aan de opstellers mogen wij gewag maken van het bestaan van een concept-beroepsbrief ten gebruike bij de Geref. Kerken in Nederland. We weten niet beter of dit concept wordt algemeen gebruikt in onze kerken. Toch verdient het o.i. aanbeveling, dat een kerkeraad, die dit concept gebruikt, het eerst late voorlezen op de vergadering en maar niet aan den scriba opdrage, om zich aan dit formulier te houden. Na de voorlezing toch kan het zijn, dat er leden van den kerkeraad zijn, die een amendement willen voorstellen.

Er is in dit concept een zinsnede, die o.i. wel eens nader omschreven mocht worden. Het is deze: „De kerkeraad zal in gehoorzaamheid aan het Woord des Heeren, zorg dragen, dat Gij, in het Evangelie onder de gemeente arbeidende, ook zonder zorgen van het Evangelie leven kunt".

Wat is de bedoeling van de uitdrukking: „zonder zorg leven"?

Zouden er leeraars zijn zonder zorgen? Neen, zegt men, maar hier worden bedoeld, zorgen voor levensonderhoud van zich en zijn gezin. De dienaars van het Evangelie moeten alleen geestelijke zorgen hebben voor het heil van de gemeente en hare leden afzonderlijk, en daartoe laten wij hen leven zonder nooddruftzorgen. Als dit geen dualisme is van geest en stof, dan kan men Plato wel onzen besten leermeester noemen.

Wat we dan zouden willen? Een omschrijving van het woord „zorg", waarin werd aangeduid, dat het onderhoud van den leeraar zoo zal zijn, dat deze niet behoeft te staan naar bijverdienste of het ontvangen van geschenken. Zorgen zal de leeraar altijd hebben, want ziekten, moeilijkheden in de familie, zwarigheden bij het opvoeden en installeeren van zijn kinderen gaan zijn deur niet voorbij. En dat is goed ook, want hij moet daardoor nog geoefend worden in godzaligheid, om anderen recht te kunnen troosten. Wat hij noodig heeft is het medeleven van den kerkeraad in zijn zorgen, zoodat hij niet van noode heeft elders om hulp te vragen als er zorgen komen.

Leven zonder zorg! Is er één dienaar, die deze toezegging kan aanvaarden van zijn toekomstigen kerkeraad? Zeker, er zijn dienaren, die zichzelf en de hunnen in onnoodige zorgen steken, hetzij onbewust of bewust. Als een predikant er een boerderij bij neemt of een zaak drijft als stille vennoot, of hij gaat als tuinder werken, dan steekt hij zich in zorgen, die de gemeente schaden en zijn ambtelijk werk afbreuk doen. Tegen zulke buitensporigheden moet de kerkeraad zijn veto kunnen uitspreken. Ja, zegt iemand, maar kan de leeraar niet zijn vrijen tijd besteden, zooals hij wil? Daarbij kan hij toch geen inmenging van zijn kerkeraad dulden. Deze opmerking is een bewijs, dat er bij hem geen vertrouwen is tusschen leeraar en kerkeraad. Natuurlijk kan hij niet ieder lid hoofd voor hoofd uitleggen hoe hij zijn tijd verdeelt, maar er is toch in iederen kerkeraad een moderamen, d.i. een kleine kring, waarin hij die zaak wel kan bespreken, of een vice-voorzitter met wien hij onder vier oogen zijn zorgen kan bespreken.

Het is over-geestelijk om te zeggen, dat vertrouwelijkheid tusschen ambtsdragers in de gemeente niets zal baten en dat de dienaar beter zal doen door zijn zorgen op den Heere te werpen. Alsof Christus niet geregeld gebruik maakt van menschen, wanneer Hij zijn volk regeert. Ananias te Damascus moest naar den biddenden Saulus van Tarsen, Petrus naar den centurio Cornelius, hoewel deze was verwaardigd met een verschijning van een Engel, en de apostel Paulus correspondeerde met zijn vriend Philemon over de zorgen van zijn leerling Onesimus. Onze vaderen lieten het ora en labora steeds samengaan, en zoo zal het ook moeten gaan met de zorgen van een dienaar des Woords. Niet de straten van Askelon, maar het bidvertrek en het oor van den mede-ambtsdrager zijn de plaatsen waarheen Christus' dienaren hun zorgen mogen uitdragen. Dan volgen er uitreddingen en overwinningen in dagen van zorg, die God verheerlijken. Dan zal de blijdschap het hart van de vromen streelen, als zij den dienaar zien verlost van smart en pijn.

L.

POPULAIR-WETEN-SCHAPPELIJKE SCHETSEN

John Bunyan 1628—1688.

31 Augustus a.s. zal het 250 jaar geleden zijn, dat John Bunyan, na korte ongesteldheid — twaalf dagen te voren had hij nog gepreekt — te Londen *overleed; een gereede aanleiding om enkele opmerkingen* te maken over hem en over zijn meest bekende boek: de Pelgrimsreis. Na in 1678 voor het eerst te zijn uitgekomen, is dit werk tallooze malen herdrukt, 't zag in zeer veel vertalingen 't licht — 't eerste boek, dat de Engelsche missionarissen na den Bijbel overzetten, is in den regel de Pelgrimsreis — en 't wordt dan ook gehouden voor het na den Bijbel meest gelezen boek.

„Men krijgt den indruk", zoo schrijft T. D. Smid in een bibliographisch artikel in Geref. Theol. Tijdschr. Mei 1938, dat The Pilgrim's Progress, in het Nederlandsch vertaald, aanvankelijk vooral werd gelezen door mystiek aangelegde, gemoedelijke menschen van Doopsgezinde richting en aanverwante piëtistische neigingen of ook wel quietistische ligging, die men in één woord soms als „sectariërs" probeert samen te vatten". „Eenige aarzeling was er soms bij hen, die het dogmatisch niet belijnd genoeg vonden". In lateren tijd is de waardeering meer algemeen geworden, ook bij het Gereformeerde volk. 't Is nog niet zoo lang geleden, dat de prediking in onze Kerken heel vaak aanhalingen uit Bunyan bevatte, en dat Bunyan zoo'n groot gezag genoot onder ons, dat na een citaat uit de Pelgrimsreis de prediker voor hetgeen hij wilde betoogen geen nadere adstructie meer behoefde aan te voeren: een beroep op Bunyan was (in de practijk) een meer dan voldoende bewijsgrond.

Toch was de oorspronkelijke situatie, n.l. dat Bunyan speciaal in mystieke kringen gewaardeerd werd, m.i. veel juister. 't Feit, dat zijn werk, na aanvankelijke aarzeling, later door ons volk vrijwel critiekloos, ja als gezaghebbend, aanvaard is, lijkt me geen vooruitgang, maar samen te hangen met het al meer doordringende piëtisme en mysticisme, met wier naweeën we thans nog te worstelen hebben.

Daarmee is niet gezegd, dat er niet ook heel veel in Bunyans werk te waardeeren is. Integendeel! Vooral, als we denken aan den tijd, waarin hij leefde, mogen we dankbaar zijn voor de kracht, waarmee hij gestreden heeft tegen het nomisme, voor den ijver, waarmee hij gepredikt heeft de verzoening alleen door het bloed van Jezus Christus. In dit opzicht zegt hij kostelijke dingen, vooral in zijn Christinne-reis, en nog duidelijker in zijn uitlegging van de gelijkenis van den Farizeër en den tollenaar.

In dit — overigens zeer breedsprakige — boekje geeft hij een beschouwing over de rechtvaardigmaking. *Hij onderscheidt daar tusschen de* rechtvaardigheid, die den Christen wordt aangedaan (toegerekend) en de rechtvaardigheid, die hem wordt ingestort, en voert dan tal van redenen aan om te betoogen, dat we niet om de ingestorte, maar om de toegerekende gerechtigheid van Christus worden gerechtvaardigd. Hij wil er niets van weten, dat Christus' *gehoorzaamheid* ons zou worden toegerekend op voorwaarde dat wij rechtvaardig worden. De Heilige Geest, het geloof, de hebbelijkheid voor eenige genade kan niet in ons zijn en werkzaam zijn voordat de gerechtigheid van Christus ons door God wordt toegerekend. Deze gansche uiteenzetting is een loflied op de heerlijkheid van Christus en van Diens verzoeningswerk. 't Is dan ook te verstaan, dat Comrie, toen hem over dit punt eenige vragen werden gesteld en hem de tijd ontbrak om zelfstandig een volledig antwoord te geven, in zijn „Missive... wegens de rechtvaardigmakinge des zondaars enz." verwees naar dit boekje van Bunyan en daaruit een stuk van bijna 40 pagina's overnam.

En wie zou geen waardeering hebben voor de klem, waarmee Bunyan geijverd heeft voor heiliging van het leven, voor werkelijken strijd tegen de zonde, enz., iets, wat heel erg noodig was in dien tijd, toen het leven van de geestelijken en van de leden der Kerk zoo bitter veel te wenschen overliet?

Maar omdat er zooveel in Bunyan te waardeeren is, is het te meer te betreuren, dat we anderzijds ernstig bezwaar moeten maken tegen zijn nomisme, mysticisme, individualisme en spiritualisme.

Ook tegen zijn nomisme. Hij, die het verfoeit om door de eigen gerechtigheid, door welsvolbrenging iets te willen bereiken bij God en in allerlei beelden in zijn Pelgrimsreis daartegen waarschuwt, haalt door een achterdeur het nomisme weer binnen.

Als Christen, bekommerd over zijn zonde, door het veld dwaalt, en Evangelist hem aanspreekt, dan verkondigt deze hem niet het Evangelie des kruises, maar wijst hem de heel ver verwijderde, nauwelijks zichtbare, enge poort aan, die slechts langs een weg met veel moeilijkheden en gevaren te bereiken is. Bladzijden en nog eens bladzijden worden volgeschreven, voordat we van het Evangelie der genade hooren. Als de pelgrimsreizigers onderricht ontvangen omtrent den weg des levens — van Uitlegger, Groothart, in het paleis Liefelijkheid, van de herders op de Liefelijke Bergen, meest in zinnebeelden — dan hooren ze vrijwel niets van de groote werken Gods, van het heil in Christus, al wordt dit wel voortdurend onderstreept, maar dan is de strekking van het onderwijs bijna steeds: wacht u voor dit gevaar, pas op voor dat afschrikwekkend voorbeeld, enz.

De hoofdindruk, die het lezen van de Pelgrimsreis nalaat, is dan ook niet: wat is Gods genade in Christus rijk en aanlokkelijk, maar heel anders: wat moeten we veel gevaren en bestrijdingen doormaken, wat moeten we veel doen en laten, om behouden te worden.

Wel wordt in één zinnebeeld (dat van het vuur, dat telkens vanuit een verborgen olievoorraad gevoed wordt) geleerd, dat Christus het werk der genade onderhoudt, doch dit wordt feitelijk pro memorie vermeld, het boek wordt er niet door gedragen. Men krijgt den indruk, dat het eigenlijk een gelukje is, als iemand behouden het eind van de reis bereikt; de groote meerderheid komt onderweg om; er zijn allerlei gevaren, soms ook wel gevaren, die men met de meeste waakzaamheid niet vermijden kan, die de behouden aankomst verhinderen kunnen.

Kortom, er wordt zooveel aandacht besteed aan den weg, dat DE WEG op den achtergrond komt, en 't verband tusschen den weg, dien wij bewandelen moeten, en Christus, Die de Weg is, komt nauwelijks uit. Ik geloof gaarne, dat dit niet de bedoeling is geweest van Bunyan, al vinden we hierin de sporen van zijn eigen bekeeringsweg, maar het resultaat is toch, dat ons volk jaren lang, ook door het werk van Bunyan, op de paden van het nomisme, of zoo men wil, van het neo-nomisme is gevoerd.

In nauw verband hiermee staat Bunyans mysticisme. Zelfs een bewonderaar van Bunyan als Dr J. H. Gunning J.Hzn. spreekt het onomwonden uit: „Ook Bunyan toch had, evenals Fox, de traditioneele voorliefde aller mystieken voor het inwendige woord en den „dieperen", „geestelijken" zin van 't geschrevene woord;...." (Blikken in Bunyans Pelgrimsreize, pag. 27).

Aan de eene zijde voert Bunyan telkens met kracht het pleit voor de waarheid en volkomen betrouwbaarheid van Gods Woord. Hij wil leven bij het Woord, maar hij is hier, helaas, niet consequent in. Dat komt heel sterk uit in zijn eigen, door hem zelf te boek gestelde bekeeringsgeschiedenis: „De genade uitgebreid tot den grootsten der zondaren". Hij hoort stemmen, aanschouwt den Heiland, krijgt teksten, éénmaal zelfs een tekst, waarvan hij na een jaar zoeken merkt, dat hij uit één der Apokryphen is, maar de inhoud was toch goed, en van God; soms wordt een tekst tien-, twintigmaal in zijn hart herhaald, een duidelijk bewijs, dat God hem dien geeft, en hij heeft er dan een dag of langer troost van; maar na verloop van tijd verzwakt de indruk, de gevoelsontroering, en dan zegt die tekst hem niets meer; eens kreeg hij den tekst: Mijn genade is genoeg;

LITERATUUR EN KUNST

De roman van een dichter.

Jan H. de Groot: „Fir". — G. F. Callenbach, Nijkerk.

De roman schijnt in dezen tijd bijna geheel de poëzie te zullen overwoekeren. Het aantal goede gedichtenbundels wordt ontstellend klein, het getal romans wordt onnoembaar groot. Telkens weer gaat een dichter over naar de zijde der romanciers, en meestal is de verandering een blijvende.

Nu zou men zich hierover niet behoeven te verbazen, indien er in onzen tijd veel epische poëzie geschreven werd, daar deze van ouds een objectief karakter draagt en dikwijls in wezen niet verschilt van een roman.

Maar het eigenaardige is juist, dat er heden ten dage met reden geklaagd wordt over het uiterst lyrische karakter der poëzie, waardoor de dichter meer en meer vervreemdt van de ziel van het volk. Een groot deel van het lezend publiek — en er wordt enorm veel gelezen — raakt gedichten niet aan; de roman in zijn velerlei variatie moet den leeshonger stillen.

Wil de dichter nu het verloren terrein terugwinnen, door zich te richten naar de eischen van de lezers, zonder wie hij het toch niet kan stellen? Dat is niet aannemelijk, want hij zou de poëzie er geen baat mee brengen, wanneer hij er in slaagde een goeden roman te schrijven. Waarschijnlijker lijkt het mij, dat de meeste dichters, omdat zij door het schrijven van critieken en essays zich voortdurend bezig houden met het proza als uitingsvorm, onweerstaanbaar getrokken worden naar het prozaverhaal.

Onlangs heeft ook de dichter Jan H. de Groot de groote stap gedaan. Zijn Poolsche roman „Fir" is het eindresultaat van zijn reizen in Polen. Reeds eerder verschenen er verschillende gedichten, waaronder zeer goede, die emoties in Polen opgedaan, tot uitdrukking brachten. Een uitvoerig reisverslag werd de overgang vervolgens naar het bovengenoemde verhaal.

De dichter is hier grootendeels zich zelf gelijk gebleven. De voorliefde voor het emotioneele, het